

KOTISEUTUKIERROS

Kartta 1 Voitoinen ja S 8

Aloittakaamme matkamme aivan pitäjämme pohjoisimmasta kulmasta. Tämä terävä, Kiukaisten ja Kokemäen pitäjien väliin tunkeutuva kärki on jo ties kuinka kauan kantanut nimeä Pökönnirkko. Pökö-nimitys tarkoittaa vanhassa tšekäläisessä kielenkäytössä jotain pelottavaa olentoa, mörköä. Ehkä kansa muinoin on kammon tuntein suhtautunut tähän korpeen, joka sijaitsee suuren suon, Pökösuon takana. Ei ole lainkaan vaikea kuvitella mörköjen asuvan tuolla pienten suolampien rantamilla.

S 9 Voitoisten asema

Nytpä suuntaammekin kulkumme lakealle peltoaukeamalle, josta nykyisin käytetään nimeä Voitoinen. V. Salmisen Köyliön historiassa vuodelta 1905 tekijä kertoo: ”Voidus. Tämän niminen paikka (ei Voidoinen eikä Voitoinen! Rautatiepysäkki ”Voitoinen” on julma nimen väärennys) ilmestyy kirkon kirjoihin v. 1826, jolloin siihen tuli torppariksi Juho Juhonp.

Kartta 1 Voitoinen

Parisataa hehtaaria käsittävä Iso Kynnissuo avautuu ensimmäisenä eteemme. Vanha kansa kertoo, että tällä suolla on vielä 1800-luvulla ollut nähtävissä jonkinlaisen laivan, aluksen jäännökset. Olipa Korpi-Ojalan äskettäin kuolleen vanhan papan isoisa käynyt 1830-luvulla niitä siellä katsomassakin. Tarkkaa tietoa uiskon koosta ei ole olemassa sen paremmin kuin siitäkään, mistä se on suolle joutunut.

S 14 ja Kartta 2 Lallin asumus

Eräissä asiakirjoissa, jotka koskevat Köyliön ja Kokemäen rajankäyntiä vuosina 1486 ja 1488, mainitaan paikka nimeltä Lallis (tai Lalles) boolstad, suomeksi Lallin asumus. On esitetty teoria, että kyseinen paikka olisi Humaloja-nimisessä kohdassa keskellä sitä metsäaluetta, josta nyt olemme kertoneet. Paikalla tavataan vielä tänä päivänä humalaa, joka kiemurtelee mäntyjen runkoja ylös. Selvää on, että paikalla on joskus historian hämärässä asuttu. Kaukaisille metsäniityille ja laidunmaille rakennettuja karjamajoja on ennen pidetty runsaasti. Kun olut oli suomalaisten mielijuoma, kuului tuollaisen kesäasunnon yhteyteen kiinteästi myöskin humalisto.

S 17 ja S 19

Myllykylästä vähän matkaa Isoonkylään päin on Parkkilan Himmiivainio. Tässä kohden on ennen ollut Himmiivainion veräjä. Veräjiä oli useitakin Voidusiin johtavalla tiellä. Tuiskulan koulun kohdalla oli Väliiveräjä ja nykyisen osuuskassan ja Kehän myymälän välissä Kruunan veräjä. Karjakujat johtivat jokirannasta poikittain tien yläpuolen taloihin, ja niin sai matkaaja vähän päästä nousta rattailtaan aukomaan kuja-aitojen veräjiä, jos mieli kulkuaan jatkaa.

s 20 ja Kartta 2 missä näkyy Ilmiinjärvi

Näin kertoo eräs muistiinpano siltä ajalta, jolloin kuningas Kustaa III vieraili Köyliössä 24.6.1775. Kuninkaan seurue matkasi Kokemäeltä Kankaanpähän, se pysähtyi ruokailutauolle luonnonkauniille paikalle Ilmijärven rantaan. Muistona tapahtumasta on nyt jo kelona seisova Kuninkaanmänty, jonka runkoon on kiinnitetty laatta kertomaan kuninkaan vierailusta köyliöläisellä maaperällä.

S 23 ja Kartta 3 Ruotananjärvi

Laajan Ruotanasuon alueella on noin puolen kilometrin pituinen Ruotananjärvi. Nimi johtuu mahdollisesti ruutanoista, joita tuon suojärven tummassa vedessä on polskinut. Ruotanasuon laidassa on Ala-Kokin talolla ollut muinoin viljelysmaata. Riihikin sinne oli rakennettu. Illalla

mentiin se lämmittämään ja seuraavana päivänä varstojen voimalla puitiin elot. – Nyt ovat niin pellot kuin riihikin hävinneet. Kokki, myöhemmin Yli-Kokki on perimätiedon mukaan yksi Köyliön vanhimpia taloja.

S 24 ja Kartta 4 Ehtamo

Nyt kuljemme Järvenpään kylän keskustaan, Mustanmyllynojan partaalle. Voidaan perustellusti sanoa, että todellinen ”teollisuuskeskus” on sijainnut tällä paikalla. Aivan maantien vierellä on seisonut toinen ojan myllyistä, kylän talojen yhteisesti omistama. Kartanon pärehöylä hakkasi päreitä joka kevät käyden kahta tuuria. ”Pölkit” sulatettiin ja haudottiin pehmeiksi kahdessa varta vasten rakennetussa saunassa. Kun vesi ojasta oli vähissä, mylly käydä klonkutti verkkaiseen tahtiin. Täytyipä joskus tuoda kartanosta höyrykonekin avuksi, että saatiin kaikki pölkyt pieniksi. Kylän pohjoispuolella sijaitsevalta Ränkimyssuolta ajettiin torpparien toimesta turvetta ojan vesivoimalla pyörineelle pehkumyllylle. Valmiiksi jauhettu pehku soudettiin sitten pehkupaatilla kartanoon. Talvisin ajo suoritettiin jätse hevosilla ja härillä. Tervatehdas kuului myös tähän tehdasyhdyskuntaan.

S 27 ja Kartta 4 Sudenpesä/Alhonsuo

Alhonsuo, josta lähiseutujen taloihin ennen vanhaan ajettiin mutaa peltojen höysteeksi. Ruopanaajo muodosti koko talven kestävän työmaan. Satoi tai paistoi, kun muilta töiltä ehdittiin, mudanajo kutsui. Metrin-puolentoista syvyydestä ruopan alta löysivät miehet pähkinöitä, joka osoittaa, että ”troopillisempi” kasvillisuus on joskus muinaisuudessa rehevöinyt täällä. – Koko Alhosuon takainen alue on aikaisemmin tunnettu kansan keskuudessa nimellä Sudenperän maakunta.

Kartta 4 Kepola/Pirunkorpi

Euranpolun varrella on useita sudenkuoppia. Ankkaa pidettiin ennen vanhaan sopivana sudenkuopan ”houkutuslintuna”, ja jos joku ihminen oli laiska ja saamaton, sanottiin, että hän ”ei kelpaa kuin sudenkuopan päälle ankan verosta, ja ankka on siihenki parrei”.

S 31 ja Kartta 4 Järvenpää

Vinnarin kylän puolelle muodostuu joen ja järven väliin pitkä ja kapea niemi, jota kutsutaan Pispannokaksi. Pispasana lienee lyhentymä sanasta piispa. Piispa Henrikin surma on todennäköisesti tapahtunut järven jäällä lähellä tätä rantaa. Samalla kohdalla järvessä ovat P. Henrikin saari eli Kirkkokari, jossa on muinoin seisonut pyhän Henrikin muistolle pystytetty kappeli. Samoihin aikoihin viittaa vieressä oleva Kaukosaari, jota ennen on mainittu myös Lallin saareksi.

Kartta 5 Yttilä/Ketunmäki ja S 36 Tornikallio

Oikealle jää ”käärmeiden maailma”, Matokallio. Kauempana oikealla, laajan Sikasuon takana sijaitsevat Ketunmäki, jossa on sen viekkaille asukkailla kallioluolia suojana, sekä Kahilistonmäki. Viime mainitusta vähän matkaa pohjoiseen on Silmäniittu, jossa löytyviin pohjattomiin suosilmäkkeisiin on muinoin saattanut hukkua köyhän torpparin elikkoparka, lehmä tai hevonen. Silmäniitun vieressä ovat Kaukkionnummet. Täältä oli Lauri Anttilan isoisan isä kerran tulossa illan suussa kohti Yttilää. Yhtäkkiä hän havaitsi tuijottavansa vihaisesti murisevaa kontiota silmiin. Mies, jolla ajan vaatimusten mukaisesti oli kirves mukanaan, perääntyi selkä vasten puuta kohottaen aseensa suojaksi eteensä. Karhu kiersi kehää miehen ympärillä, ei kuitenkaan uskaltanut hyökätä.

S 39 ja Kartta 7 Vuorenmaa

Harva köyliöläinen tietää, että paikkakunnalla on vuoden 1870 paikkeilla harrastettu vuoriteollisuuttakin. Riutta-nimisessä saarekkeessa keskellä Kakkurinsuota on avolouhos, josta tuolloin louhittiin ja hevospelillä ajettiin malmikiveä Kullaan Leineperiin masuunissa sulatettavaksi.

Kartta 8 Metsäjärvi ja S 39

Suon lounaiskulmassa on pieni Hympyläistenjärvi, Kankaanpään kylän karjan entinen lepäilypaikka. Sen eteläpuolella on kaksikin Metsäjärkeä, iso ja pieni. 1940-luvun loppupuolella järvenrantamalle perustettiin koekenttä, jossa pyrittiin selvittämään amerikkalaisen karpalon viljelymahdollisuuksia meidän maamme olosuhteissa.

Kartta 8 Kankaanpää ja S 43

Vanha Huovintie jatkui Kankaanpäästä Vuorenmaata kohti alkujaan nykyistä tiesuuntaa hieman idempänä. Se mainittiin nimellä Varkaantie. Mistä nimitys johtuu, ei tiedetä. Karnea historia kuitenkin liittyy erääseen tämän tien varrella olevaan isoon kiveen. Jossakin vaiheessa tapahtui, että isäntien hevoset kieltäytyivät kulkemasta tämän kiven ohitse. Jo paikkaa lähestyttäessä ne ”triihaantuivat” vauhkoiksi. Niinpä isännät päättivätkin siirtää tien toiseen, nykyiseen paikkaansa. Kun sitten myöhemmin kiveä rikottiin jonkin navetan kivijalan rakennusaineeksi, löydettiin sen alta pikkulapsen luuranko.

Kartta 9 Vuorenmaa Kiviharju

Köyliön eteläisin piste on Kiviniitunsuo

KIRJAN SYNTY 12

Kuva 1 – Köyliist-kirjat Köyliö-seura on julkaisuut tänän mennessä 12 eri teosta, josta viimeinen on Köyliist 12 _ Kansallismaiseman kainalossa.

Köyliist 11 –Lumienkeli perustui köyliöläisten ja entisten köyliöläisten muistelmiin lapsuus- ja nuoruusajan Köyliössä. Tarinoita tuli runsaasti ja ajateltiin, että kirjoittajia löytyisi myös muistelemaan erilaisia luontoelämyksiä Köyliössä; metsässä, järvellä, jokivarsilla, missä nyt on liikuttukin. Muisteluksia ei tullut odotetusti, mutta sen sijaan saatiin paljon hienoja asiantuntijakirjoituksia, jotka valottavat Köyliöläistä luontoa monipuolisesti.

Kuvat

Kuvia saatiin kirjoittajilta, mutta niitä ovat myös kirjaa varten kuvanneet Jaakko Ojala, Samuli Vahteristo ja Simo Nummi. Suuri osa kuvista on saatu Jaakko Ojalan arkistoista ja osa myös Köyliö-seuran kuva-arkistosta.

Tekstit

Kirjoittajat lähettivät tekstit Samulille, joka oli toimitussihteerinä ja sitten ne vielä oikoluettiin. Oikolukijana toimi Helvi Heikkilä, joka on suomen kielen ammattilainen. Oikoluettuna teksti palautuivat Samulille ja sitten ne tulivat taittoon Nummen Simolle.

Kirjan nimi

Köyliönjärvi on valittu Suomen n. 30 kansallismaisemasta. Siitä johdettiin kirjan nimi. Tapahtumat, kertomukset ja asiantuntijakirjoitukset sijoittuvat kansallismaiseman ”kainaloon” Köyliönjärven ympärille.

Aineisto kirjapainoon

Valmiiksi taitetusta aineistosta tehtiin painolaatuinen pdf-tiedosto, joka lähetettiin kirjapainoon Saarijärven Offsettiin. Noin kolmen viikon kuluessa valmiit kirjat toimitettiin Köyliöön ja joulumyyntiin.

Kirjan kuva s 1

Lajuus 192 sivua + kannet, koko 245x270 mm

KÖYLIÖNJÄRVEN HISTORIAA

Paleoekologia – menneisyyden ekologiaa, muinaisten ympäristöolojen tutkimusta.

Siitepölyanalyysi – asutuksen ja viljelyn historiaa, ihmisen vaikutusta luontoon.

Säkylän-Virtaanharju pohjoispää Kankaanpään kylän ja Köyliönjärven saarien kautta Ilmiinnummille.

Syntynyt jääkauden sulamisvesivirtojen vaikutuksesta

Maa kohosi ja n. 10 000 vuotta sitten Euran ja Köyliön korkeimmat kalliot olivat luotoina näkyvissä.

Nykyään Köyliönjärven pinta on n. 40,5 metriä merenpinnan yläpuolella.

Peltoviljely voimakasta 1850-1950. Kerrostuman vahvuus järvessä n. 2,5 m

1950-2000 metsät kasvavat ja viljat kuten ruis vähenee olennaisesti (erikoisviljely?!)

JÄRVEN SUOJELUA

s.64 Köyliönjärvi ilmasta, takana Pyhäjärvi

10 km pitkä, pinta-ala 12,5 m²

keskisyvyys 3 m, syvin kohta Polsun salmessa 12,8 m

Valuma-alue 123 km², vesi ojista (26) ja lähteistä

Pintaa laskettu useita kertoja viljelysmaan saamiseksi, viimeksi 1938-1940

Jokea perattu viimeksi 1982 (taas suunnitteilla)

s. 67 Vesi huonolaatuista ja sinileväkukinnot jo 50-luvulla (jätevedet)

Köyliö-päivien viestisoutu, kirkkovene ja lintusoudut

Hankkeita järven pelastamiseksi

Laskeutusaltaat, ravintoketjukurkennostus, suojakaistat, roskakalan poisto, petokalojen istutus; hauki, kuha

Kuormittajat maatalous, kalalaitos (ei enää), Kankaanpään jätevedet (ei enää) Säkylän sokeritehdas (ei enää) fosforia tulee liikaa 4-5 kertaista järven sietokykyyn nähden.

KALAIJA JÄRVI – MAINETTAAN PAREMPI

Rehevä – suuri valuma-alue

Tilavuus 34 milj. m³ vettä jokeen 1 m³/sek, veden viipymä järvessä yksi vuosi

Arvokkaimmat kalalajit hauki, kuha, ahven ja made

Vähempiarvoiset särki, salakka, lahna, pasuri, kiiski ja suutari muodostavat suurimman osan järven kalabiomassasta.

Istutettuja lajeja mm. ankerias, siika, kuha

Rutto hävitti jokiravun, tilalle istutettu täplärapu, joka kestää paremmin ruttoa. Lähivuosina voidaan ravustus aloittaa järvessä uudelleen.

Tila parantunut – kuhan kasvu ennätysluokkaa. 3-vuotias kuha on Köyliönjärvessä 42 cm, Tuusulanjärvessä 30 cm ja Keski-Suomen järvissä vain 20-30 cm.

s. 71 Kalakanta hyvä. Uusia nuoria kalastajia/kalastuksenharrastajia kaivataan.

s. 53 Uitamonsillan vaiheet. Kapulasilta – maasilta – vettä vaihtava potkuri - avattu pengeri

KÄSINKALATUS

Tommi Vuorinen opetteli ja kokeili hyvin tuloksin

Kuninkaanlähteiden puroista mättäiden alta

Made, taimen harmaanierä, lahna

LINNUT

S77 Pussitiainen – pesä rakennettiin, ei tuottanut jälkeläisiä

S 78, 79, 80, 81 Hyvin monipuolinen lintulajisto – vesilinnut, rantojen asukit, petolinnut

Silkkiiukku, nokikana, lapasorsa – satakieli, kaulushaikara, pensassirkkalinnut, ruisrääkkä, sarvipöllö, kalasääski

S 48 Vinnarin lintutorni jokisuussa. Kota ja laavu. **Kartta 4**

S 84 Lintusoudun keskus Yttilän Otta

S 87 Kanadanhanhi

S 108 Kalasääski Köyliön nimikkoeläin.

RIISTANHOITO

s. 150 Paluumuuttajat – uudislajit

uudislajit fasaani, kanadanhanhi, rusakko, kyhmyjoutsen, valkohätäpeura rusakko, supikoira, minkki ja piisami

s 152 Paluumuuttajat laulujoutsen, metsäkauris, euroopanmajava, saukko

S 156 kaurispukki

S 158 supi ja valkohäntäpeura

SUSI KÖYLIÖSSÄ

Kartta 5 sininen ympyrä

S 160 yleisempi 1800 luvulla, jolloin hävitettiin käytännössä eteläisestä ja läntisestä suomesta 1995 suojelupäätökset

Köyliöön 2007, havaintoja 51- susipari, aiemmin Yläneen reviirille asettunut susia

Köyliön reviirin koko n. 850 km² vaihtelu 620-1890 km², keskimäärin 1000 km²

s 163 Suden jäljet koko 10-11 cm, takakäpälät 9-10 sm ilman kynsiä

jäkijono - 5 sutta

s 164 syöty peura lähellä asutusta

S 103

Mehiläishoidon saapumisesta Köyliöön en ole löytänyt tietoja. Luulisin sen tapahtuneen viimeistään 1800 -1900 lukujen vaihteessa, kun sekä Kiukaisissa että Huittisissa järjestettiin koulutuspäiviä. Suomeen ensimmäiset mehiläiset tuotiin 1700-luvun puolivälissä, mutta vasta 1800-luvulla tarhaus vakiintui ja levisi alkuvaiheessa Lounais-Suomessa.

Arvo Linturin vanhin kuva on 1920- luvulta, ajoittamattomat kuvat ovat Huhtiselta Yttilästä ja Satolasta Vuorenmaasta. Nämäkin kuvat voisivat olla sotia edeltävältä ajalta. Enimmillään mehiläisiä oli sotien jälkeen, kun oli pula sokereista ja hunaja oli arvokasta. Mehiläisiä hoitivat usein emännät. 1980-luvun alussa oli vielä siellä täällä jotain mehiläistavaraa nurkissa. Silloin pääsin juttelemaan joidenkin vanhojen emäntien kanssa 1940- ja 50-lukujen tarhauksesta. Tuohon aikaan oli paljon nurmiviljelyä karjaa varten. Nurmipelloilla kasvoi myös hyviä mehiläiskasveja kuten apiloita ja voikukkia. Nykyinen viljely tarjoaa mehiläisille varsin vähän kerättävää, viljoista, sokerijuurikkaasta ja perunasta ne eivät saa mitään ja rypsiä, rapsia tai muita hyönteispölytteisiä kasveja viljellään varsin vähän. Niinpä köyliöläiset mehiläiset keräävät metensä suurimmaksi osaksi luonnonkasveista. Rannoilla ja metsien reunoissa kasvavat pajut ja voikukat auttavat keväällä pesiä kuntoutumaan keruukuntoon. Varsinaisia hunajantuottajan satokasveja ovat vadelma, puolukka, maitohorsma ja kanerva.

S111 Kuva näytetään vain pari sekuntia

Euroopan Luonnonsuojeluvuoden 1995 Suomen työjaoston ”Lumoudu luonnosta” työryhmä haastoi vuoden1995 lopulla kaikki Suomen kunnat valitsemaan itselleen nimikkolajeja. Kaunis iso keltainen kukka, kukkii varhain keväällä kiurun laulun aikaan, mutta tosin on myrkyllinen.

Monivuotinen ~~jalekiurunkannus~~ kasvaa 40–60 cm korkeaksi, kun samaa sukua olevat Ahvenanmaan ja tammilehtojen pienet ~~kiurunkannukset~~ tuskin maasta erottuvat.

S 112 ja S113 sekä Kartta 4 Kepola/ Marketankallio

Köyliössä tehtiin vuosina 1946-1956 somarjoihin, etenkin karpalonviljelyyn liittyvää tutkimustyötä. Tutkija, kasvitieteilijä ja myöhemmin tohtoriksi väitellyt Lauri Olavi Ervi tutki myös noina vuosina laajemminkin Köyliön kasvistoa pitäjän eri osissa. Ervi teki päätyönsä ohella myös tutkimuksen Köyliön putkilokasveista. Tutkimus oli kunnioitettavan perinpohjainen, kun otetaan huomioon, että Köyliön pinta-ala on 260 km², josta järvien osuus on noin 14 km². Tutkimustyön tuloksena syntyi kasviluettelo, joka käsittää 452 Köyliössä vakituisesti esiintyvää kasvilajia.

S 114

Kasvistollisesti Köyliön yhtenä omaperäisimpänä apualueena voi pitää apualueella (32.) sijaitsevaa Marketankalliota. Se on kasvustoltaan suorastaan ”myrkyneittäjän tai kansanparantajan tukkuaitta”, jonka kasvustoa Ervi tuo esiin seuraavasti: ”Apualueen itäosassa diabaasikallion rinne muodostaa paikoin muutamia reheviä kohtia, Kuten Lintukallion luona etelässä ja Röyskänkallion tienoilla pohjoisessa. Aivan erityinen rehevyys on näiden välissä sijaitsevalla Marketankalliolla, jonka seinämä avautuu koilliseen päin. Tästä vuoresta tihkuva kosteus tarjoaa suotuisat olosuhteet monille vaateliaille lajeille. Tältä yksittäiseltä jyrkanteeltä löytää mm. seuraavat kasvilajit:

Dryopteris austriaca (Etelänalvejuuri*), *Cystopteris fragilis* (haurasloikko), *Polypodium vulgare* (Kallioimarre), *Carex pallidula* (harjusormisara), *Actaea spicata* (Mustakonnanmarja*), *Hepatica triloba* (Sinivuokko), *Viola riviniana*(Metsäorvokki), *Chrysosplenium alternifolium* (Kevätlinnunsilmä), *Lathyrus vernus*(Kevätlinnunherne*), *Vicia sylvatica* (Metsävirna*), *Tilia cordata*(Metsälehmus+), *Geranium silvaticum* (Metsäkurjenpolvi), *Oxalis acetosella* (Käenkaali eli Ketunleipä+),

Pulmonaria officinalis (Rohtoimikkä), Galium triflorum (Lehtomatara) ja Lonicera xylosteum (Lehtokuusama*)". (*Myrkyllinenkasvi, + Lääkekasvi)

S 133

Ensimmäisiä mainintoja Köyliön kasvillisuudesta löytyy kirjallisuudessa MALMGRENIN (v 1861, s.51) julkaisussa, jossa mainitaan sanikkaisiin kuuluva Equisetum arvense (peltokorte). Ervi pitää havainnon kirjaamista arvoituksellisena, koska laji on kuitenkin hyvin yleinen Suomessa. Seuraavat maininnat Köyliön kasvustoista löytyvät Conspectus Florae Fennica-teoksesta (HJELT 1888-1926). Mainintoihin liittyviä museonäytteitä on olemassa Luonnontieteellisessä keskusmuseossa, jossa on Suomen osalta (2014) yli 6 miljoonaa kasvinäytehavaintoa kirjattuna.

S 116 ja 117 sekä kartta 6 Kaukosaari ja S 127

Inkeri Hurmeella oli mahdollisuus tutustua Köyliön Kirkkosaaren ja siihen läheisesti liittyvän Kaukosaaren kasvillisuuteen vuosina 1985 ja 1986. Löytyihän Köyliöstä muitakin mielenkiintoisia kasvipaikkoja, kuten esimerkiksi Marketan kallioalue, josta on tutkimustietoa ainakin 1950-luvulta. Samat kasvit siellä näkyivät vielä 30 vuotta myöhemminkin kasvavan. Kirkkosaari on ympäristöstään selvästi poikkeava kokonaisuus muutenkin kuin rehevän luontonsa takia. Hyvin vanha asutus ja saarella kauan vaikuttanut vauras Vanhakartano ovat vuosisatojen aikana luoneet ainutlaatuisen kulttuurimiljöön rakennuksineen, puistoineen ja maatilatoimintoineen. Kaukosaari on kartanon maihin kuuluva lehtomainen saari, jonka pinta-ala on noin 6 hehtaaria. Kaukosaaresta löytyivätkin seudun komeimmat keltavuokko- ja mukulaleinikkikasvustot.

S 125 ja S 127

Inkeri Sarpila vietti lapsuutensa kesät 1952 luvulta alkaen Köyliön Korvenkylässä sijaitsevalla huvilallamme, joka on yhä käytössämme. Tuohon aikaan oppikoululaisten kesiiin kuului 120 kasvin kerääminen kolmen kesän aikana ja 200 harrastuksena. Valtaosan kasveista keräsin huvilamme lähipiiristä, joten alueen luonto ja kasvisto tulivat tutuiksi. kasvien keruun uusin muoto on valokuvaus.

S 171

Koulun yhdeksänsien luokkien oppilaat istuttavat oman puulajin sinä keväänä, kun he saavat päättötodistuksensa. Ensimmäiset istutukset tehtiin vuonna 1984 eli 30 vuotta sitten. Puita ja pensaita on tähän vuoteen 2014 mennessä istutettu 56 yksilöä.

S 103 alkaen vaihdetaan kasvukuvia muutaman sekunnin välein aina sivulle 139 asti

Lauri Olavi Ervi (1915-1988) toteaa tutkimusaineistonsa loppusanoissa: "Kasviluettelo osoittaa, että Köyliön luonto on yleensä melko karua, mutta seudulla esiintyy poikkeuksellisen reheviäkin alueita. Toivon köyliöläisten osaavan antaa luonnonsuojelun edellyttämän arvon näille aarteille ja niiden kasviharvinaisuuksille".

Ervin toive on osin toteutunutkin, sillä useat maanomistajat ovat vaalineet hienosti niitä luontoarvoja, joilla on erityispiirteitä. Toisaalta tuloshakuinen ja vain taloudelliseen nopeaan hyötyyn tähtäävä "elämisen malli" ovat tuhonneet Köyliössä arvokkaita luontokohteita ja sen seurauksena niiden monipuoliset kasvit ovat hävinneet. Tällaisesta esimerkkinä voi mainita hiekkaharjanteiden välissä olevien pienten konsilosoiden ojittaminen, joka on vienyt harvinaisilta konsilokasveilta selviytymismahdollisuudet.

Yhtä kaikki, meillä on hieno Köyliönjärven kansallismaisema ja upea laaja luonto, jossa jokainen voi kokea luonnon ja lähimetsien kutsun. Voimme tehdä sen jokamiehen oikeuksin, mutta siihen liittyviä kaikkia velvollisuuksia noudattaen - erityisesti luontoa ja sen kasveja sekä eläimistöä vaalien ja kunnioittaen.